

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์มีทั้งหมด 191 คน เป็นเพศชายร้อยละ 27.2 และเพศหญิงร้อยละ 72.8 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 62.3 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวนร้อยละ 37.7 มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลร้อยละ 84.3 และต่างจังหวัดจำนวนร้อยละ 15.7 เคยอาศัยอยู่ในชนบทเพียงร้อยละ 15.7 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระร้อยละ 33.0 รองลงมาเป็นพ่อค้าแม่ค้าชายของหรือผู้รับจ้างร้อยละ 12.2 เจ้าของหรือผู้บริหารธุรกิจร้อยละ 11.7 พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 11.2 และที่ผู้ปกครองเป็นเกษตรกรน้อยที่สุดร้อยละ 2.0 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมากที่สุด จำนวนร้อยละ 27.2 รองลงมาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และวิทยาลัยครูสวนสุนันทาจำนวนร้อยละ 19.4 นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตร้อยละ 13.08 และนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร้อยละ 15.7

2. การเปิดรับสื่อมวลชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันมากกว่าสื่ออื่น ๆ คือร้อยละ 70.7 ขณะที่เปิดรับเคเบิลทีวีน้อยที่สุด สื่อที่ได้รับความนิยมเปิดรับเป็นประจำรองลงมาจากโทรทัศน์คือ วิทยุ ร้อยละ 52.4 และหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 46.1 ตามลำดับ สำหรับสื่อที่เปิดรับเกือบทุกวัน (เฉลี่ยสัปดาห์ละ 3-6 วัน) มากที่สุดคือ นิตยสารและวารสาร ร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 29.3 แสดงให้เห็นว่า สื่อภาพและเสียงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเปิดรับมากที่สุด ขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่นิยมเปิดรับเป็นครั้งคราวมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นประจำมากที่สุด คือร้อยละ 53.4 และมีเพียงส่วนน้อยมากที่ไม่เคยอ่านไทยรัฐเลย รองลงมาคือ เดลินิวส์ ร้อยละ 25.1 และมติชนร้อยละ 16.2 ตามลำดับ สำหรับหนังสือพิมพ์ที่เปิดรับน้อยที่สุดคือ ดาวสยาม ร้อยละ 1.6 และเดลินิวส์ ร้อยละ 1.0

โทรทัศน์ส่วนใหญ่เปิดรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เป็นประจำมากที่สุดคือ ร้อยละ 77.0 รองลงมาคือ ช่อง 3 ร้อยละ 64.9 ช่อง 5 ร้อยละ 45.5 ช่อง 9 ร้อยละ 30.4 โอบีซีเคเบิลทีวี ร้อยละ 5.2 และไทยสกายเคเบิลทีวี ร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

สำหรับนิตยสาร กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับหลากหลายประเภทและชื่อนิตยสาร แต่สำหรับนิตยสารที่นิยมเปิดรับประจำเป็นปริมาณมากที่สุดเรียงตามลำดับคือ แพรวหรือแพรว สุดสัปดาห์ร้อยละ 23.0 ดิฉันร้อยละ 15.5 สารคดีร้อยละ 13.1 อสท. ร้อยละ 8.9 ลลนาร้อยละ 7.9 และขวัญเรือนร้อยละ 5.8

ส่วนสถานีวิทยุที่นิยมเปิดรับเป็นประจำมากที่สุด เรียงตามลำดับคือ สถานีวิทยุ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอฟเอ็ม 98.0 เมกกะเฮิรตซ์ ร้อยละ 31.4 สถานีวิทยุ กระจายเสียงแห่งประเทศไทย เอฟเอ็ม 88.0 เมกกะเฮิรตซ์ ร้อยละ 15.7 สถานีวิทยุ ยานเกราะ เอฟเอ็ม 91.5 เมกกะเฮิรตซ์ ร้อยละ 12.0 สถานีวิทยุ กรป. กลาง เอฟเอ็ม 99.5 เมกกะเฮิรตซ์ ร้อยละ 7.9 สถานีวิทยุกรมการทหารสื่อสาร เอฟเอ็ม 100.0 เมกกะเฮิรตซ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เอฟเอ็ม 105.5 เมกกะเฮิรตซ์ ร้อยละ 6.3 เท่ากัน และสถานีวิทยุกองทัพอากาศ เอฟเอ็ม 102.5 เมกกะเฮิรตซ์ ร้อยละ 5.2

สำหรับการเปิดรับประเภทข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเปิดรับข่าวสารบันเทิงมากที่สุด โดยมีระดับความสนใจเฉลี่ย 3.97 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาสนใจข่าวสารประเภทการเมืองเฉลี่ย 3.48 ทั้งนี้นักศึกษาสังกัดสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ สนใจข่าวสารการเมืองมากกว่านักศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ แต่กลุ่มขณะที่นักศึกษาสังกัดวิทยาลัยครูจะ

นิยมอ่านข่าวอาชญากรรม/อุบัติเหตุมากกว่า สำหรับข่าวสารที่มีสนใจเปิดรับน้อยที่สุดคือของนักศึกษาสังกัดสถาบันของรัฐคือข่าววิทยาศาสตร์ ของนักศึกษาสังกัดกลุ่มมหาวิทยาลัย เอกชนคือข่าวสาธารณกิจทั่วไป

3. สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกันไปตามตัวแปรสถานภาพส่วนบุคคล

การเปิดรับสื่อมวลชนเปรียบเทียบตามตัวแปรสถานภาพส่วนบุคคลทั้ง 6 คือ สถาบันการศึกษาที่สังกัด ชั้นปีที่ศึกษา เพศ ภูมิภาคเดิม ลักษณะเขตที่อยู่เดิม และอาชีพของผู้ปกครอง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

- กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มสถาบันการศึกษาของเอกชนมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ มีการเปิดรับน้อยที่สุด มีความแตกต่างชัดเจนกับกลุ่มนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน อันเนื่องมาจากระบบการเรียนการสอนและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ มีมากกว่า

- กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 มีการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีการเปิดรับมากกว่าและมีความแตกต่างชัดเจนกับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3

- กลุ่มนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับกลุ่มนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีการเปิดรับทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการเปิดรับมากกว่า

- กลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองกับกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในเขตชนบท มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองมีการเปิดรับบ่อยครั้งกว่า

- กลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองทำงานเอกชนกับกลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจมีการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแตกต่างกับกลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน โดยกลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองทำงานเอกชน มีการเปิดรับบ่อยกว่า แต่สำหรับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันทางสถิติ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มนักศึกษาที่มี ชั้นปี ภูมิลำเนาเดิม และอาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปแตกต่างกัน และกลุ่มนักศึกษาที่มีกลุ่มสถาบันการศึกษาที่สังกัด ภูมิลำเนาเดิม และลักษณะเขตที่อยู่เดิมแตกต่างกัน มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน ดังนั้นสมมติฐานข้อที่ 1 จึงได้รับการยอมรับบางส่วน

4. สมมติฐานข้อที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อบทบาทหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามกลุ่มสถาบันการศึกษาที่สังกัด ชั้นปี เพศ ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะเขตที่อยู่เดิม และอาชีพผู้ปกครอง

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์มีความคิดเห็นต่อบทบาทหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามกลุ่มสถาบันการศึกษาที่สังกัด ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานข้อที่ 2 บางส่วนเท่านั้น ตัวแปรอื่น ๆ คือ ชั้นปี เพศ ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะเขตที่อยู่เดิม และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่ทำให้นักศึกษามีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับในกลุ่มสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ แตกต่างกันใน 8 ประเด็น จากทั้งหมด 24 ประเด็น (ตารางที่ 14) ดังนี้

- การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องในสังคม กลุ่มนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้โดย กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าวแตกต่างกันกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแตกต่างกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาวิทยาลัยครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้โดย กลุ่มนักศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากที่สุด รองมาเป็นกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน

- รักษาวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแตกต่างกันกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาสังกัดวิทยาลัยครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นกัน ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาของสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ

- การเป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็นของสาธารณชน กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่า

- ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู ต่างมีความเห็นเกี่ยวกับ

บทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาของสถาบันของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย

- การส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคม กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาวิทยาลัยครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าวแตกต่างกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย และแตกต่างกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน และกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย

- การส่งเสริมสุขภาพ อนามัยของประชาชน กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาวิทยาลัยครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย

- การสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้อ่าน กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาวิทยาลัยครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาวิทยาลัยครู เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ

- การเผยแพร่โฆษณาสินค้า กลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชน

5. สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับสื่อมวลชนของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาสังคมของหนังสือพิมพ์

ผลปรากฏว่า การเปิดรับสื่อมวลชนทั้งเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนทั่วไปของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาสังคมของหนังสือพิมพ์ ทั้งกรณีพิจารณารายชื่อและผลรวมของความคิดเห็น ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3 โดยสิ้นเชิง

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อให้หนังสือพิมพ์ไทยมีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้น

จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ว่า อุปสรรคสำคัญที่สุดอย่างน้อยละ 6 ประการ ที่ทำให้หนังสือพิมพ์ไทยมีบทบาทในการพัฒนาสังคมได้น้อย เรียงตามลำดับได้ดังนี้

- 1) หนังสือพิมพ์มองผลประโยชน์ทางธุรกิจหรือการตลาดมากกว่าบทบาทในการพัฒนาสังคม
- 2) หนังสือพิมพ์มุ่งเน้นข่าวอื่น ๆ ที่คนสนใจมากกว่า
- 3) ข่าวการพัฒนาสังคมมีคุณค่าของความเป็นข่าว (News Values) ต่ำกว่าข่าวประเภทอื่น ๆ จึงไม่ได้รับการคัดเลือกเสนอ
- 4) ทางราชการไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการให้ข่าวสารข้อมูลด้านนี้
- 5) ผู้สื่อข่าวหรือหัวหน้าข่าวขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องข่าวเพื่อการพัฒนาที่ดีพอ
- 6) ข่าวการพัฒนาที่มีอยู่ส่วนมากเป็นข่าวประชาสัมพันธ์ของหน่วยราชการ

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อให้หนังสือพิมพ์ไทยมีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นได้แก่

- การดำเนินงานของหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เป็นระบบธุรกิจมากเกินไป เพื่อให้การจัดสรรข่าวสารและสาระประโยชน์ตกถึงมือของประชาชนอย่างทั่วถึงทุกด้าน
- การเสริมสร้างระบบคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่ของคนทำหนังสือพิมพ์ รวมทั้งจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ
- ความเป็นอิสระและมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สร้างประชาคมติ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ หรืออิทธิพลจากนักการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจและการเมือง
- ความเป็นกลางในการเสนอข่าวให้รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งให้มีการตรวจสอบทางสังคมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ควรเน้นการเสนอข่าวอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม เน้นคุณภาพชีวิต/สังคม และมีจุดยืนเป็นของตนเอง
- การใช้ภาษาให้ถูกต้องและไม่นำเสนอภาพที่น่ากลัว อดจาดหรืออนาจาร

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ ระดับการศึกษา และสาขาวิชาที่น่าจะเปิดรับสื่อมวลชนในระดับมาก จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่นิยมเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน หรือเกือบทุกวันร้อยละ 46.1 ซึ่งนับว่ายังน้อยกว่าที่ควรเป็น ทั้งยังปรากฏว่ามีนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ร้อยละ 2.6 ที่ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เลย ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่จะต้องมีการปรับปรุงอย่างยิ่ง สำหรับวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่ระบุว่าเพื่ออ่านข่าวบันเทิง ข่าวการเมืองและข่าวอาชญากรรมตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปิดรับสื่อมวลชนของนักศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยรุ่นยังคงให้ความสำคัญกับความบันเทิงหรือ เรื่องที่สนองตอบทางอารมณ์ทันที อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้สนใจข่าวการเมืองอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนักศึกษาในสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ สำหรับสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุในกลุ่มตัวอย่างนิยมเปิดรับ เพื่อความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ผลการวิจัยโดยทั่วไปแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มุ่งเน้นการพักผ่อนหรือความสนุกสนานและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม พบว่า ข่าวอาชญากรรม/

อุบัติเหตุ ก็เป็นข่าวสารอีกประเภทหนึ่งที่นักศึกษาระบุว่าชอบอ่านในระดับปานกลาง (ค่อนข้างมาก) ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มของการบริโภคข่าวสารเพื่อสนองทางอารมณ์ของเยาวชน และเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ นิยมติดตามข่าวสารการเมืองมากกว่ากลุ่มนักศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู ซึ่งอาจจะเป็นเพราะปัจจัยพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและระบบการศึกษาของกลุ่มนักศึกษาทั้งสองแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ของนักศึกษามีความแตกต่างกันไปตามสถาบันการศึกษาที่สังกัด ภูมิภาค (กรุงเทพมหานคร/ปริมณฑล หรือต่างจังหวัด) และลักษณะเขตที่อยู่เดิม (ในเมืองหรือชนบท) ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มนักศึกษาสถาบันการศึกษา เอกชน. กลุ่มนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดและกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่า กับกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในเขตชนบท แสดงให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยนักศึกษาจากกลุ่มสถาบันของรัฐในกำกับทบวงฯ มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักศึกษาจากกลุ่มสถาบันการศึกษาเอกชน ซึ่งกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐนี้ร้อยละ 90 เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือลักษณะเขตที่อยู่เดิมในเมือง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ที่แตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในต่างจังหวัดและเขตชนบทอย่างชัดเจน เนื่องมาจากความเคยชินจากสภาพสังคมต่างจังหวัดและชนบทที่หนังสือพิมพ์ยังเข้าถึงไม่กว้างขวางเหมือนในเขตกรุงเทพฯ หรือเขตเมือง สำหรับการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปพบว่า มีความแตกต่างไปตาม จากชั้นปีที่ศึกษา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครอง ทั้งนี้โดยกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีการเปิดรับมากกว่า กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการเปิดรับมากกว่า กลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในต่างจังหวัด และกลุ่มนักศึกษาผู้ปกครองทำงานเอกชน มีการเปิดรับมากกว่า กลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพราชการและกลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษามีความสนใจติดตามข่าวสารทางสื่อมวลชนเพิ่มขึ้นตามชั้นปีที่สูงขึ้น ลักษณะทางภูมิศาสตร์และสังคมก็อาจเป็นข้อจำกัดในการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปของกลุ่มนักศึกษา

ที่อยู่ในเขตต่างจังหวัดมากกว่าในกรุงเทพฯ รวมทั้งกลุ่มนักศึกษาที่ผู้ปกครองทำงานเอกชนอาจมีโอกาสเปิดรับสื่อมวลชนมาก เนื่องจากผลพลอยได้จากการที่ผู้ปกครองนิยมเปิดรับสื่อมวลชน หรือมีสื่อมวลชนในบ้านมากกว่า

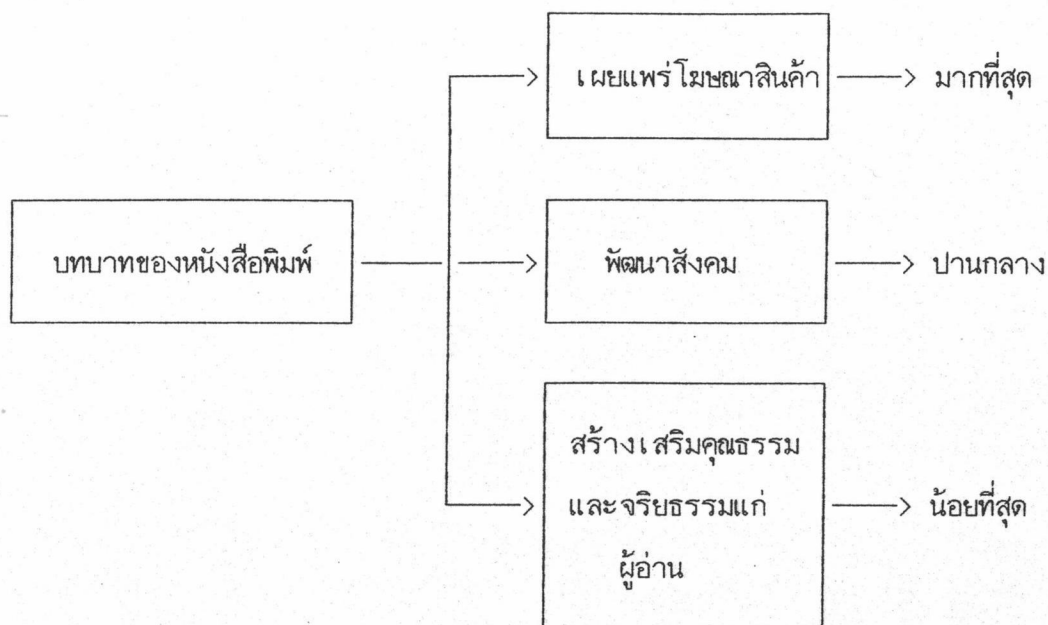
จากสมมติฐานข้อที่ 2 สรุปผลการวิจัยได้ว่า นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์มีความคิดเห็นต่อบทบาทหนังสือในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามกลุ่มสถาบันการศึกษาที่สังกัดเท่านั้น แต่ไม่มีความคิดเห็นแตกต่างไปตามกลุ่ม ชั้นปี เพศ ภูมิภาคเดิม ลักษณะเขตที่อยู่เดิม และอาชีพของผู้ปกครอง โดยแต่ละกลุ่มสถาบันการศึกษามีความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างชัดเจน (ตารางที่ 14) เฉพาะบทบาทในการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องในสังคม, บทบาทการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม, การเป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็นของสาธารณชน, การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย, การส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคม, การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน, การสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้อ่าน, และการเผยแพร่โฆษณาสินค้ารวม 8 ประเด็น (จากทั้งหมด 24 ประเด็น) โดยกลุ่มนักศึกษาสังกัดวิทยาลัยครู เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในเรื่องเกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม สุขภาพอนามัย และคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด ซึ่งมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ระบบการศึกษาในวิทยาลัยครูเน้นปรัชญาทางการศึกษาให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีของสังคม ภายใต้กรอบศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม ขณะที่กลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยเน้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน โดยพบว่า กลุ่มนักศึกษาสถาบันของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการเป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็นของสาธารณชนมากที่สุด มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยของเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยของเอกชนมองว่า หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งธุรกิจหารายได้ประเภทหนึ่ง นักศึกษากลุ่มนี้มิได้มองมีบทบาทในการเผยแพร่โฆษณาของหนังสือพิมพ์ในทางลบมากเหมือนกับนักศึกษากลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นสรุปได้ว่า สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งความคิดเห็นที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และเป็นตัวแปรสำคัญทำให้แต่ละกลุ่มสถาบันการศึกษามองประเด็นต่าง ๆ แตกต่างกันได้เป็นอย่างดีนั่นเอง

จากสมมติฐานข้อที่ 3 สรุปผลการวิจัยได้ว่า การเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาสังคม อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ที่อยู่ในเกณฑ์นั้นพบว่า การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับบทบาทการเผยแพร่โฆษณาสินค้ามากที่สุด แสดงว่าการอ่านหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กันในเชิงสอดคล้องความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่โฆษณาสินค้าขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความคิดเห็นต่อบทบาทในฐานะเป็นแหล่งความรู้ต่าง ๆ มากที่สุด ส่วนการเปิดรับสื่อมวลชนทั่วไปไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด แสดงว่าการเปิดรับสื่อมวลชนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันก็พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางลบกับความคิดเห็นต่อบทบาทในการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคมมากที่สุด

สรุปโดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมในระดับปานกลาง มีบทบาทในการเผยแพร่โฆษณาสินค้ามากที่สุด และมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้อ่านน้อยที่สุด โดยกลุ่มสถาบันการศึกษาที่สังกัดเป็นตัวแปรหลักทำให้มองบทบาทหนังสือพิมพ์ในมุมมองที่แตกต่างกัน กลุ่มนักศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันการศึกษาวิทยาลัยครูมีความคิดเห็นในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มอื่นเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ในด้านส่งเสริมและสนับสนุนจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมที่ถูกต้อง และศิลปวัฒนธรรม ประเพณี อันดีงามและผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องบทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการพัฒนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นในเรื่องนี้อาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ศึกษา เช่น ความเชื่อถือหรือทัศนคติต่อสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์

โดยสรุปอาจแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์มองบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาสังคมเปรียบเทียบกับบทบาทอื่นอย่างไร ได้ดังภาพ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การเปิดรับสื่อมวลชนของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์จากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่ายังไม่มากเท่าที่ควร เพราะผู้ศึกษาในวิชาเอกสาขานี้ทุกคนควรจะได้รับสื่อทุกสื่อและโดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารในระดับมาก ดังนั้นระบบการเรียนการสอนในด้านนี้ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องเน้นให้ผู้เรียนเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่านี้
2. ความสนใจต่อข่าวสาร จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ายังให้ความสนใจกับข่าวบันเทิง ข่าวอาชญากรรมในระดับค่อนข้างมากกว่าข่าวประเภทอื่น หากจะเน้นบทบาทในการพัฒนาของสื่อมวลชนแล้ว สถาบันการศึกษาทางด้านนี้ควรจะปลูกฝังนักศึกษาให้หันมาสนใจข่าวประเภทที่เป็นการพัฒนาสังคมมากขึ้น เช่นในเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม การพัฒนาชนบท หรือแม้แต่ข่าวเศรษฐกิจการเมือง โดยบรรจุในหลักสูตรหรือมีกิจกรรมลักษณะการดูงาน สัมมนา และอภิปราย

3. ความร่วมมือของสถาบันวิชาการซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และนักศึกษา กับสถาบันวิชาชีพซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการ และผู้สื่อข่าว รวมทั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาสังคมทั้งของรัฐและเอกชน ควรจะได้รับการผลักดันให้มีขึ้นในลักษณะเป็นองค์กรเพื่อส่งเสริมบทบาทหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในการเสนอข่าวหรือเนื้อหาเพื่อการพัฒนา เช่น จัดกิจกรรม วิจัย ประชุม สัมมนา อภิปราย จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาศาขาวารสารศาสตร์ส่วนใหญ่ยังมองบทบาทหนังสือพิมพ์ที่เน้นในด้านธุรกิจมากกว่าการส่งเสริมจริยธรรมหรือวัฒนธรรม รวมทั้งการพัฒนาต่าง ๆ ในประเด็นนี้สื่อมวลชนเองซึ่งมีความจำเป็นเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจควรจะทำให้ความสำคัญกับบทบาทในการพัฒนามากขึ้น เพื่อสร้างความศรัทธาและทัศนคติหรือภาพพจน์ในทางที่ดีขึ้น

สำหรับการวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การวิจัยนี้เป็นเพียงการรวบรวมความคิดเห็นซึ่งอาจมีอคติและเป็นอัตวิสัย น่าจะได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาสังคม

2. กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวารสารศาสตร์จำกัดเฉพาะสถาบันการศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ได้เป็นตัวแทนที่แท้จริง ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังนักศึกษาในสถาบันต่างจังหวัดด้วย เช่นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และวิทยาลัยครูในต่างจังหวัด

3. บทบาทของสื่อมวลชนต่อการพัฒนาสังคมในประเทศไทยเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง น่าจะได้รับการศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในระดับท้องถิ่นอื่น ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ในภูมิภาครวมทั้งสื่อพื้นบ้าน

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อบทบาทของหนังสือพิมพ์นั้นอาจมีหลายประการ เช่น พื้นฐานทางจิตวิทยา ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ รวมทั้งทัศนคติต่อสื่อจึงควรพิจารณาศึกษาตัวแปรเหล่านี้ในงานวิจัยอนาคต